

Det handler mye om opplevelsen av å være verdsatt

Stress og utbrenthet er utbredt blant tannhelsepersonell verden over. Mentale helseproblemer og mistriksel er på dagsorden i den internasjonale tannlegeorganisasjonen, FDI, som snart vil tilby et digitalt verktøysett til NTF og de andre medlemsorganisasjonene.

 ELLEN BEATE DYVI
 KRISTIN AKSNES

Verketøyssett for mental helse som er utviklet som en del av FDI's *Health and Safety in the Dental Workplace*-prosjekt skal kunne brukes både på individnivå, på arbeidsplassen i tannhelseteamet og på organisasjons- og nasjonalt nivå. Det fikk god mottakelse da det ble presentert på FDI's World Dental Parliament i Genève i september.

Tidende møtte Roz McMullan, Tim Newton og Robert Utsman som utgjør arbeidsgruppen i FDI-prosjektet, dagen før presentasjonen, for å høre hva de tenker og hvordan de er gått frem.

– Det begynte med at FDI ble klar over forskningen som viser at stress og utbrenthet er utbredt blant tannhelsepersonell. Det har ikke vært mye forskning på tannleger, mer på leger, og likevel fant FDI at problemet er godt nok dokumentert til at det er grunn til å se nærmere på det, og søke å gjøre noe med det, forteller Roz McMullan, som

legger til at før covid fantes det ingen forskning på tannhelseteamet. Nå er det kommet noe.

– Hvor vanskelig har det vært for dere å skulle ha både tre nivåer og samtidig hele verden i tankene?

– Det er vanskelig, og samtidig er det slående hvor mange likheter det er, sier Tim Newton. Vi har gjennomført fokusgruppesamtaler på ni vidt forskjellige steder i verden. Det viser seg at problemene, om ikke kulturen og tilnærmingen, ofte er de samme enten vi er på landsbygda i India eller i en storby i Japan – og det er både krevende og nødvendig å se på alle de tre nivåene, fordi de henger sammen.

– Hvordan ser problemene ut på individnivå?

– Det er sammensatt, og vi skiller mellom det vi kaller trivsel eller mistriksel, og det som har med mentale helseproblemer å gjøre, som depresjoner og andre diagnoser. De griper riktignok over i hverandre, og er samtidig to forskjellige ting som trenger å behandles på



FDI tilbyr verktøy for bedre trivsel og mental helse. Arbeidsgruppen som står bak består av (f.v.): Roz McMullan, Robert Utsman og Tim Newton. Helt til høyre: Paula Anabalon-Cordova som er arbeidsgruppens koordinator ved FDI's sekretariat.

ulike måter. Mentale helseproblemer hos den enkelte tannlege, eller rusavhengighet som også er en del av det vi har sett på, krever ofte behandling hos noen som er spesialisert på det spesifikke problemet. Disse tingene må identifiseres og tas hånd om på en god måte. Trivselsproblemene er en annen sak.

- Hva er årsakene til trivselsproblemene?
- Det kan være manglende samsvar mellom individets og klinikkens forståelse av etikk og andre ting, uklare forventninger, dårlig organisering på arbeidsplassen, for

nye å gjøre, for lite tid til hver pasient, samarbeidsproblemer av ulik art, kanskje kombinert med prestasjonsangst og perfektjonisme som kjennetegner mange tannleger. En kollegas stress, dårlige humør eller uhensiktsmessige oppførsel smitter lett over på de andre i teamet – som igjen gir pasientene en dårlig opplevelse av å være der til behandling. Det som skurrer på individnivå får som oftest ringvirkninger.

- Stemmer det at trivselen er lavere blant yngre tannleger, og at kvinner opplever mindre trivsel enn menn?



Vi leverer IT, telefoni og internettløsninger tilpasset din klinikk

www.sentu.no

Tlf: 400 00 333

– Ja, det kan stemme med det vi har sett. Min tolkning av dette er at vi muligens har solgt inn drømmen om tannlegeyrket som et profesjonelt høyt respektert og godt betalt yrke – og så stemmer ikke det helt overens med det systemet de nyutdannede møter når de kommer ut i arbeidslivet, sier Newton.

– De vil gjøre fabelaktige ting med folks tenner og få godt betalt, og opplever at virkeligheten er annerledes og mindre glamorøs enn forventet. Andre kan oppleve at det forventes at de skal selge inn behandling til pasientene som de mener er unødvendig og dermed uetisk å foreslå.

– Akkurat det med å selge tjenester tror jeg det er vanskelig å forholde seg til for tannleger som ønsker å gjøre en god jobb for pasientene sine, basert på tanken om nødvendig helsehjelp og å beholde et tillitsfullt forhold, sier McMullan.

– Uansett handler det om at vi alle responderer i henhold til måten vi blir behandlet på. Hvis du opplever anerkjennelse og blir verdsatt for det du gjør er du også villig til å gå den ekstra milen, legger Tim Newton til.

– Problemene kommer som følge av manglende anerkjennelse, som ofte har med systemet å gjøre. Den følelsesmessige kontakten med pasienten blir dårlig, og det blir utrygt for både pasient og behandler. Altfor ofte blir tannleger sett på eller behandlet som noen som bare er interessert i penger. Hvis det er slik du blir behandlet er det også slik du responderer.

– Systemet og hvordan systemet verdsetter og støtter deg er avgjørende for hvordan du har det. Derfor er det også av største viktighet at vi adresserer temaet på et nasjonalt nivå. Hvordan er systemene bygget opp for å drive tannhelsetjeneste i det enkelte land? Hva kan eventuelt gjøres annerledes, strukturelt, for å forbedre forholdene er ting vi vil adressere overfor både helsemyndighetene og universitetene som utdanner tannleger, gjennom de nasjonale tannlegeorganisasjonene som er FDI-medlemmer, sier Robert Utsman.

– Hva fikk dere vite av fokusgruppene?

– Vi fikk vite mye. Det er der ute svarene er, på hva som er problemet, og også hva løsningen er. Det viste seg at alle ønsket å få gjennomført en undersøkelse eller kartlegging av faktiske forhold i sine land. Og alle ønsket seg bedre systemer, på overordnet politisk nivå.

– Ideen har altså vært å produsere noe som kan brukes i alle land, og etter behov. Alt passer ikke for alle. Noen verktøy er for den enkelte tannlege, andre er for teamet på klinikken og noe er til bruk for de nasjonale organisasjonene.

– I tillegg til verktøysettet som vi vil tilby ganske snart, og i løpet av denne høsten, har vi produsert en podkastserie, der to av tre episoder er publisert mens den tredje og siste kommer i slutten av oktober. Første del tar for seg trivsel på klinikken, del to handler om utbrenthet og del tre handler om rusavhengighet. Tannleger deler sine egne historier med lytterne, og podkastene er vel verdt å lytte til.

– Hensikten med det vi har gjort er å hjelpe medlemmene, tannlegene og de andre i teamet, samtidig som vi har pasientene helt fremme i tankene hele veien. Det er pasientene vi er til for. Og vi ønsker samtidig å bidra til at tannlegene trives i en jobb der de kan være entusiastiske og gjøre gode karrierer. Det siste er også til beste for pasientene.

– Alt dreier seg egentlig om å finne et system som verdsetter mennesker som streber etter å nå sine mål. Tannleger er en velutdannet ressurs som samfunnet har investert mye i å utdanne, og som har investert mye selv i utdanningen sin. Vi kan ikke se på at disse allerede i studietiden blir utbrent og desillusjonert.

– Jeg tror det neste FDI kommer til å se på er situasjonen for tannlegestudentene, skyter Paula Anabalón-Cordova inn. Hun er ansatt i FDIs sekretariat i Genève og har koordinert dette prosjektet.

– Ja, det kommer mer. Dette er en begynnelse. Vi har stukket den første tåen i vannet og kommer med noe, verktøysettet og podkastene i første omgang. Og så får vi se. Kanskje trengs det mer forskning. Det trengs i hvert fall utprøving av det vi nå tilbyr, og helt sikkert justeringer og videreutvikling. Dette er en begynnelse, avslutter Roz McMullan.